

Pozdravljena učenka/pozdravljen učenec.

- Pošiljam ti **gradivo, navodila za obravnavo snovi**, ki jo je potrebno **predelati** v tem tednu (20. 4. – 24. 4. 2020).
- Če ti kaj ne bo jasno, me lahko starši kontaktirajo vsak dan od 7.00 do 15.00 na moj elektronski naslov: dolgan.barbara@gmail.com

Učna tema: DVE SLOVENSKI OPERNI HIŠI

- Oglej si spletno stran dveh slovenskih opernih hiš ter razmisli:
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR
link: <https://www.sng-mb.si/>,
OPERA IN BALET LJUBLJANA
link: <http://www.opera.si/>.

V čem se ti dve ustanovi med seboj razlikujeta, v čem sta si podobni?

Kakšen odgovor bi podal na vprašanje: **KAJ JE OPERA**(lahko razumemo kot: **glasbena oblika**, ali pa kot: **ustanova**)?

Pri obisku spletnih strani **posebno pozornost nameni zavihku »VODNIK ZA OBISKOVALCE«** - ali bi se znal primerno obnašati?

Kaj te je pri zapisanem najbolj presenetilo / vznemirilo?

0 MAS

> NAGOVOR DIREKTORJA

> NOVICE

> E-NOVICE

> BLAGAJNA

> ABONMAJI

> MEDIJSKO SREDIŠČE

> MULTIMEDIJI

> **ZA OBISKOVALCE**

Uvodna > O nas > Za obiskovalce

Vodnik za obiskovalce

Če še nikoli niste bili v Slovenskem narodnem gledališču Maribor, upamo, da vam bodo te informacije koristile. Prosimo, da se v primeru kakršne koli nejasnosti med obiskom gledališča obrnete na naše prijazne hostese.

Kodeks oblačenja

Slovensko narodno gledališče Maribor nima predpisanega kodeksa oblačenja. Lahko oblečete jeans (čeprav ga večina ljudi ne), zagotovo pa si ni treba obleči večerne obleke (čeprav marsikdo to stori). Največ obiskovalcev se uredi, ampak tisto, kar nosite, je odvisno od vas. **Z oblačili namreč izkazujemo spoštovanje – do nastopajočih, do drugih obiskovalcev in do sebe.**

- **Dobro si preberi slikovno gradivo. Ob gradivu imaš zapisano kaj je potrebno dodati v zvezek.**

DVE SLOVENSKI OPERNI HIŠI

DRAMA
OPERA
BALET
MARIBOR
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

Slovensko narodno gledališče Maribor je največja kulturna ustanova, ki s svojo lastno dramsko, operno, baletno in koncertno produkcijo bogati slovenski kulturni prostor že skoraj stoletje. Pod eno streho se srečujejo umetniki, ki s svojimi idejami, karizmo, virtuoznostjo in senzibilnostjo ohranjajo visoko (po)ustvarjalno raven kulturnih dogodkov, ki jih s pohvalami in toplim odzivom nagrajujeta publika in kritika.

Naše gledališče je prostor umetnosti, srečevanja ljudi, idej ter sobivanja različnih dialogov, bodisi med ljudmi, jeziki, kulturami ali najrazličnejšimi estetikami; je tudi oaza duha in zatočišče človeških src, našega idejnega sveta in čustev, ki bogatijo naša življenja.

OPERA
BALET
LJUBLJANA

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

SKRBNO PREBERI

OB DELČKA!

Morda se res zdi, da imajo institucionalno gledališče pa glasbeno gledališče in balet na Slovenskem v primerjavi z drugimi evropskimi okolji kratko dobo, vendar lahko glede na vse zgodovinske okoliščine brez večjih zadržkov s ponosom pogledamo v preteklost. Zgodovina našega odra je bila živahna, še posebej zato, ker je preteklo precej let, preden smo lahko rekli, da je na njem zavladala domena slovenskih umetnikov in ustvarjalcev ter da so ti v večini postali člani naših stalnih ansamblov. Od tistega trenutka dalje, ko je na pot profesionalizacije stopil ljubljanski baletni ansambel in mu je sledil še orkester našega gledališča, pa vse do danes je minilo že več kot 90 let.

Preletimo na kratko nekaj desetletij: ko je leta 1892 slovensko Deželno gledališče dobilo novo poslopje (današnja Opera), so se v njem uprizarjale dramske in operne, hkrati pa tudi nemške predstave. V njegovem okviru je dobila Opera stalno angažirane dirigente, soliste in zbor, predstave so spremljali sprva najeti vojaški glasbeniki, od leta 1908 pa člani novoustanovljene Slovenske filharmonije. Leta 1911 se je nemško gledališče preselilo v novo stavbo (današnja Dramo). V času prve svetovne vojne so muze v ljubljanski Operi molčale, v gledališki stavbi je domoval kinematograf Central, dokler ni spomladi leta 1918 ponovnemu zagonu gledališča botroval Gledališki konzorcij, ki si je zastavil cilj, da bi v sezoni 1918/19 začel ponovno delovati slovenski oder. In tako je slovensko glasbeno prizorišče ponovno oživel že isto jesen, domači gledališki prostor pa je poleg dramskega in opernega dobil še baletno gledališče.

SKRBNO PREBERI!

Na ljubljanskem odru so takrat izvajali predvsem francoske in italijanske opere, poudarek pa je bil tudi na slovanskih in slovenskih opernih delih. V obdobju med obema vojnama je operno gledališče posodobilo svoj repertoar in uprizoritev je doživelo kar nekaj uspešnih oper slovenskih avtorjev (Kogoj, Osterc, Bravničar). Po drugi svetovni vojni je postal ljubljanski ansambel cenjen tudi zunaj meja domovine. Velikanski uspeh je požel z mednarodnim gostovanjem na Nizozemskem, še zlasti pa z uspešnim nastopom v velikem opernem gledališču v Parizu. Leta 1957 je bil posnetek opere *Zaljubljen v tri oranže* S. Prokofjeva (dirigent Bogo Leskovic) nagrajen s Philipsovo nagrado grand prix kot najboljši posnetek leta.

S prvimi predstavami v okviru opernih in operetnih premier v jesenskem delu sezone 1918/1919, spomladi 1919 pa s svojo prvo samostojno baletno premiero Ugrabljena Evelina, je začel svojo poklicno pot tudi naš balet z lastnim ansamblom in vodjem. Že v prvih letih svojega obstoja je uprizoril nekaj znanih klasičnih baletnih stvaritev, svoj repertoar pa je obogatil tudi z novejšimi slovenskimi deli. Doslej si je ljubljansko občinstvo lahko ogledalo veliko število različnih baletnih predstav iz klasičnega repertoarja, med njimi pa tudi precej novejših stvaritev slovenskih in tujih koreografov.

Danes se osrednje slovensko glasbeno gledališče - poleg rednih programskih novosti vsake sezone - ponaša z obširnim repertoarjem opernih, baletnih in koncertnih del iz sodobne in klasične glasbeno-gledališke ustvarjalnosti v matični hiši ter na gostovanjih doma in v tujini. Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana že nekaj let uspešno sodeluje tudi z različnimi mednarodnimi in domačimi koproducenti, s katerimi je v minulih sezonah uprizorilo več odmevnih projektov (Faust, Aida, Zaljubljen v tri oranže, Don Kihot, Knez Igor, Rusalka, ...), prav gotovo pa je bila med najodmevnejšimi svetovna premiera ponovno odkrite Offenbachove opere Renske nimfe.

SPODNJI ZAPIS SKRBNO PREBERI.

VELIK DEL TE GLASBENE ZGODOVINE OPERE SMO SPOZNAVALI TEKOM LET (V 7., 8. IN 9. RAZREDU).

V ZVEZEK SI ZABELEŽIŠ VSE, KAR JE POVEZANO S SLOVENCMI, SLOVENSKO ZGODOVINO GLASBE, RAZVOJEM OPERE PRI NAS (V POMOČ NAJ TI BO ČRNA BARVA TISKA!)

Opera skozi zgodovino

Po zgledih antične grške tragedije nastane v FIRENCAH, leta 1594 prva opera, imenovana GLASBENA DRAMA. Napisal jo je Jacopo Peri, naslov: DAFNE.

Med začetnike baročne opere uvrščamo skladatelja Claudija MONTEVERDIJA, leta 1607 je napisal opero ORFEJ. 30 let kasneje (1637) v BENETKAH že zgradijo prvo operno gledališče.

Glasbeno dramo izrine ŠTEVILČNA OPERA.

1. Leta 1660 v LJUBLJANI plemiči pripravijo prvo uprizoritev opere. 1669 v PARIZU ustanovijo kraljevo akademijo za glasbo – PRVO FRANCOSKO OPERNO GLEDALIŠČE.

V Franciji opero imenujejo GLASBENA TRAGEDIJA. Pomemben skladatelj je Jean Baptiste Lully. V Italiji opero zaradi zgodovinske snovi poimenujejo OPERA SERIA.

Za "široko" občinstvo sta vsebina in oblika resne opere nezanimivi, tako se iz komičnih prizorov (v odmorih) prične oblikovati OPERA BUFFA (fr. opera comique, angl. baladna opera, nem. singspiel).

2. Leta 1733 v LJUBLJANI prvič gostuje italijanska operna družba. Uprizorili so opero G. B. Pergolesija: Služkinja gospodarica.

Skladatelj Christoph Willibald Gluck izvede PRVO OPERNO REFORMO; vzor opernega ustvarjanja naj bo antična grška tragedija.

3. Leta 1765 tudi Ljubljana dobi STANOVSKO GLEDALIŠČE, kjer nastopajo tuje družbe. Leta 1780 pa nastane prva slovenska opera BELIN. Libretist je bil JANEZ DAMASCEN DEV, skladatelj pa JAKOB ZUPAN.

ITALIJANSKA KOMIČNA OPERA je še vedno ljubljena občinstva. Napredni misleci in ustvarjalci pa se vse bolj upirajo italijanskim zgledom.

4. Skladatelji nacionalnih šol začno ustvarjati opere V DUHU GLASBENEGA IZROČILA SVOJIH DEŽEL. Med naprednimi ustvarjalci in okusom meščanskega občinstva prihaja do nasprotij.

Glasbeno gledališče se zato razcepi na več vsebinsko in oblikovno ločenih tokov: OPERETO, ŠTEVILČNO OPERO in GLASBENO DRAMO.

Sledi DRUGA OPERNA REFORMA (Wagnerjeva), ki kot prva vrača vzor v antično grško tragedijo. Tako naj številčno opero zamenja prekomponirana opera - glasbena drama.

5. Leta 1892 V LJUBLJANI zgradijo DEŽELNO GLEDALIŠČE, kjer začne delovati PRVI STALNI SLOVENSKI OPERNI ANSAMBEL.

6. Realizem in naturalizem ostalih umetnosti prinaša tudi v glasbeno, življenjsko resnične vsebine, t.i. VERIZEM. IMPRESIONIZEM IN EKSPRESIONIZEM razširita skladateljski izraz.

Opereto prične spodrivati MUSICAL.

7. Po 2. svetovni vojni pride do KRIZE OPERE - kriza umetniškega smisla in družbenega pomena. Po letu 1960 iščejo skladatelji TESNEJŠI STIK Z OBČINSTVOM in odklanjajo znane kalupe opernega ustvarjanja.

Za konec še **poslušaj odlomek** izbrane (po tvoji presoji) **slovenske opere**; pri iskanju primernih odlomkov si lahko pomagaš z zapiski v zvezku. 😊

Odlomek, ki ga boš poslušal tudi skrbno zapiši v zvezek!